

23 432 De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 615 Brief van de staatssecretaris en minister van
Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 oktober 2025

Tijdens het Commissiedebat over de uitkomsten van de informele Raad Buitenlandse Zaken van 10 september jl. heeft de minister van Buitenlandse Zaken toegezegd bestaande instrumenten van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor bevordering van handel met Israël te inventariseren en uw Kamer hierover te informeren.¹ Met deze brief geven wij invulling aan die toezegging. Daarnaast beschrijft deze brief hoe uitvoering is gegeven aan de motie Paternotte en Hirsch over het proactief benaderen en ontmoedigen van Nederlandse bedrijven.²

Het kabinet verwelkomt de overeenstemming tussen Israël en Hamas op 9 oktober jl. over de eerste fase van het plan om het conflict in de Gazastrook te beëindigen. Graag verwijzen wij in dit kader naar de kabinetsreactie op het staakt-het-vuren in de Gazastrook van 10 oktober jl.³

Het kabinet ontmoedigt al jaren economische activiteiten van Nederlandse bedrijven die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van onrechtmatige nederzettingen in de door Israël bezette gebieden of die de aanleg of instandhouding ervan direct faciliteren. Dit ontmoedigingsbeleid wordt momenteel actief uitgedragen, onder andere via de websites van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Nederlandse ambassade in Tel Aviv. Het kabinet verzoekt de Europese Commissie eveneens al geruime tijd om een voorstel voor handelspolitieke maatregelen jegens de onrechtmatige nederzettingen. Wegens het uitblijven van dergelijke EU-maatregelen, heeft het kabinet besloten om zo

¹ TZ202509-109

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 3255 - Motie van de leden Paternotte en Hirsch over in afwachting van de invoering van het verbod op handel met illegale nederzettingen Nederlandse bedrijven die handelen met illegale nederzettingen proactief benaderen en ontmoedigen dergelijke handel voort te zetten

³ Kamerstuk 23 432, nr. 614

spoedig mogelijk te komen met nationale maatregelen om producten uit de onrechtmatige nederzettingen in de door Israël bezette gebieden te weren en zoekt hierbij samenwerking met gelijkgezinde landen.

Inventarisatie handelsbevorderende instrumenten

Het reguliere handelsbevorderende instrumentarium van het ministerie van Buitenlandse Zaken is beschikbaar voor alle landen, waaronder Israël. Vanzelfsprekend is dit instrumentarium niet beschikbaar voor activiteiten in of ten behoeve van de onrechtmatige nederzettingen in bezet gebied. Hier is het ontmoedigingsbeleid van toepassing. Het instrumentarium laat zich onderverdelen in de volgende vijf categorieën:

1. Informatie en advisering

Het ministerie van Buitenlandse Zaken informeert ondernemers over de mogelijkheden en risico's van ondernemen primair via landenpagina's op de website van de RVO en via de ambassade. De RVO landenpagina over Israël bevat informatie over marktomstandigheden, regelgeving, handelspraktijken, risico's en het ontmoedigingsbeleid. RVO en de economische afdeling van de Nederlandse ambassade geven ook individuele ondersteuning en actueel advies over ondernemen in Israël en beantwoorden vragen van bedrijven wanneer deze gesteld worden. Daarnaast kan RVO ondersteunen met marktonderzoek en sectorrapporten, of ondernemers doorverwijzen naar gespecialiseerde RVO adviseurs en/of de ambassade.

Sinds 15 juli jl. informeert het kabinet actief over het ontmoedigingsbeleid via de websites van de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de RVO landenpagina voor Israël. In lijn met motie Paternotte en Hirsch⁴ wordt het ontmoedigingsbeleid ook proactief gecommuniceerd aan bedrijven via voorlichtingsbijeenkomsten. De eerste bijeenkomst vond plaats op 3 oktober jl. met bedrijven die in het verleden contact hebben gehad met de ambassade of RVO met vragen over zaken doen in Israël.

2. Handels- en economische missies

⁴ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3255

RVO organiseert en ondersteunt handelsmissies namens het ministerie van Buitenlandse Zaken, waaronder inkomende en uitgaande economische missies naar kansrijke markten. In het verleden hebben handelsmissies naar Israël plaatsgevonden. De laatste missie met een bewindspersoon was in 2020 onder leiding van voormalig minister Kaag, de laatste daarvoor was een missie in 2013 onder leiding van voormalig minister-president Rutte. Op dit moment is er geen door RVO georganiseerde handelsmissie naar Israël gepland.

3. Subsidies en co-financieringsprogramma's voor internationalisering

Voor kleinere stappen in internationalisering zijn er de *SIB-regelingen (Support International Business)*, die subsidies bieden voor coaching en marktentree-ondersteuning, met name voor het MKB. Daarnaast ondersteunt RVO deelname aan internationale beurzen via collectieve stands of beurssubsidies. Voor structurele samenwerking op buitenlandse markten bestaat het programma *Partners for International Business (PIB)*; dit programma is nooit toegepast in Israël. PIB kan alleen ingezet worden op initiatief van de private sector (vraaggestuurd). Tevens staat ook de *DHI-regeling (Demonstratieprojecten, Haalbaarheidsstudies en Investeringsvoorbereidingsprojecten)* open voor Israël. De DHI-regeling ondersteunt bedrijven financieel in het onderzoeken en voorbereiden van internationale projecten en investeringen. De laatste goedgekeurde DHI-aanvraag dateert uit 2018; sindsdien zijn er geen aanvragen gehonoreerd. Ook het Oranje Handelsmissiefonds (OHMF) staat open voor gebruik richting Israël; dit fonds ondersteunt MKB-bedrijven die willen internationaliseren. Dit instrument is nooit ingezet voor bevordering van handel met Israël.

4. Financiering, garanties en exportkredietinstrumenten

Voor exportprojecten die moeilijk financierbaar zijn, kan het *Dutch Trade & Investment Fund (DTIF)* worden ingezet, onder meer in de vorm van leningen, garanties of koperfinanciering. DTIF staat open voor Israël, maar is daar nooit eerder gebruikt. Daarnaast biedt *Atradius Dutch State Business (Atradius DSB)* exportkredietverzekeringen en garanties namens de Nederlandse staat. Deze instrumenten beschermen Nederlandse bedrijven tegen commerciële en politieke risico's en maken het mogelijk grote projecten of leveringen te realiseren, afhankelijk van de specifieke risicobeoordeling. De instrumenten van *Atradius DSB* staan open voor Israël, de laatste polis is afgegeven in 2016.

Voor financierings- en verzekeringsinstrumenten (zoals *DTIF* en exportkredietverzekeringen) geldt dat de inzetbaarheid afhankelijk is van een beoordeling van landen- en klantrisico's, contracttype en staatsbeleid. *Atradius DSB* beoordeelt dossiers per geval op basis van productvoorwaarden. Voor alle instrumenten geldt dat zij formele aanvraagvereisten, maximumbedragen, anti-corruptieclausules en uitsluitingen (bijvoorbeeld in bepaalde sectoren of bij specifieke eindgebruikers) kennen. Daarom vindt altijd een individuele projecttoetsing plaats en ook hier geldt het ontmoedigingsbeleid. RVO en *Atradius DSB* bieden hierbij advies en *quick scans* om ondernemers tijdig inzicht te geven in de (on)mogelijkheden. Toegang tot de Dutch Good Growth Fund (DGGF) is niet van toepassing omdat Israël een hoog-inkomensland is.

5. Verdragen

Ten slotte bestaan er verdragen als onderdeel van de economische betrekkingen tussen Nederland en Israël. Het bilaterale verdrag ten behoeve van wederzijdse bijstand in douanezaken⁵ is het enige bilaterale handelsverdrag tussen Nederland en Israël. Nederland hanteert een strikte lijn ten aanzien van de gelding van bilaterale verdragen tussen Nederland en Israël: door Israël in eigen naam gesloten verdragen zijn niet van toepassing op de bezette gebieden; deze verdragen gelden alleen binnen Israël op basis van de internationaal erkende grenzen van het land. Nederland en Israël zijn beiden partij bij relevante multilaterale verdragen, waaronder multilaterale akkoorden van de Wereldhandelsorganisatie en het EU-Israël Associatieakkoord. Ook deze verdragen zijn niet van toepassing op de bezette gebieden.

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
A. de Vries

De minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel

⁵ Tractatenblad. 1996, 155